

Rekenkamercommissie Beverwijk

Gemeente Beverwijk
t.a.v. de leden van de gemeenteraad

datum 25 maart 2014
ons kenmerk
onderwerp Rekenkamerbrief Collegeprogramma
bijlagen Methode voor gestructureerde opzet en uitwerking van een Coalitieakkoord naar coalitie/collegeprogramma

Geachte raadsleden,

Tijdens de presentatie van het Jaarplan 2013 van de Rekenkamercommissie (RKC) Beverwijk in de Raadscarrousel vergadering van 7 maart 2013 bleek dat een groot deel van de raadsleden er voorstander van is dat de Rekenkamercommissie sneller inspringt op actuele onderwerpen. De RKC Beverwijk wil aan deze wens tegemoet komen door evalueerbaarheidsonderzoek uit te voeren dat zich richt op nieuwe beleidsvoornemens. Evalueerbaarheidsonderzoek door de rekenkamercommissie bemoeit zich niet met beleidskeuzes als zodanig. Dat is het politieke primaat van het college en de raad.

Evalueerbaarheidsonderzoek maakt o.a. helder:

1. Op welke ervaringen en aannames (beleidstheorie) beleidskeuzes zijn gebaseerd en of die ervaringen en aannames ook van toepassing zijn voor de gemeente Beverwijk.
2. Of doelstellingen vertaald zijn in resultaten die specifiek, meetbaar en tijdsgebonden zijn geformuleerd.
3. Of te leveren prestaties en in te zetten middelen in verhouding staan tot te bereiken resultaten.
4. Welke voortgangs- en resultateninformatie verzameld moet worden opdat ter zijner tijd op relatief eenvoudige wijze het beleid geëvalueerd kan worden, waardoor achteraf verantwoording over gevoerd beleid afgelegd kan worden.

Bijlage 1. geeft een overzicht van alle aspecten waarop de evalueerbaarheid van beleid kan worden getoetst.

Quick scan onderzoek Collegeprogramma 2010-2014

De RKC heeft in de vorm van een quick scan naar het Collegeprogramma 2010-2014 gekeken met als doel om de raad te adviseren hoe het nieuwe Collegeprogramma 2014-2018 beter evalueerbaar gemaakt kan worden, zo dat in de toekomst betere verantwoording over en bijsturing van beleid kan plaatsvinden. Voor dit doel heeft de rekenkamercommissie een normenkader 'Methode voor gestructureerde opzet en uitwerking van een Coalitieakkoord naar coalitie/collegeprogramma' opgesteld (Bijlage 2).

Bevindingen

Tijdens het onderzoek kwamen we tot bevindingen die we graag met u delen.

De algemene conclusie van de rekenkamercommissie is dat er goede mogelijkheden zijn om de kwaliteit van het Collegeprogramma en daarmee de mogelijkheden tot verantwoorden en (bij)sturen van beleid te verbeteren.

Aangrijpingspunten voor verbeteringen zijn de volgende:

- Bij de vraag “Wat willen we bereiken?” kan er meer aandacht zijn voor een heldere formulering van de probleemstelling of ambities, en voor hoofddoelstellingen die geformuleerd zijn als maatschappelijke effecten. Deze doelstellingen kunnen worden voorzien van specifieke, meetbare en tijdgebonden (SMT) indicatoren. Wat betreft de tijdgebondenheid was een complicerende factor dat Het Collegeprogramma 2010-2014 **pas** in februari 2011 werd vastgesteld, met als gevolg dat de uitvoeringsperiode relatief kort werd.
- Bij de vraag “Wat gaan we daar voor doen?” kunnen de operationele doelstellingen duidelijker worden geformuleerd en voorzien van SMT indicatoren. Zij kunnen ook beter aansluiten op de hoofddoelstellingen. Het is zaak om beter aannemelijk te maken dat het beleid uitvoerbaar is door in te gaan op de te leveren prestaties en de capaciteit van de uitvoerende organisaties. Op deze punten blijkt in de praktijk dat het vaak minder gaat dan was beoogd en bijsturing noodzakelijk is.
- Bij de vraag “Wat mag het kosten?” blijkt het niet duidelijk of er wel of geen meerjarenbegroting beschikbaar is voor het uitvoeren van het Collegeprogramma. Het vereiste budget blijft daarmee onvoldoende inzichtelijk. Dit vraagt om meer aandacht.
- De verantwoording over het Collegeprogramma 2010-2014 heeft vooral plaatsgevonden via de Programmabegroting en Jaarstukken. Deze werkwijze biedt onvoldoende inzicht in de behaalde maatschappelijke effecten en resultaten. Bij het rapporteren in Programmabegroting en jaarstukken wordt veelal niet gemeld wat bereikt is, maar wordt gerapporteerd dat de betreffende nota's zijn vastgesteld. Het gevolg van dit alles is dat de raad niet weet of zij succes of mislukking heeft geseund.

Naar aanleiding van deze bevindingen doet de rekenkamercommissie de volgende aanbevelingen:

- Maak ‘evalueerbaarheid van beleid’ een vast onderdeel van uw beraadslagingen bij grote of belangrijke beleidsvraagstukken. De komende periode zijn de drie decentralisaties de belangrijkste beleidsveranderingen die plaatsvinden. Het beleid op het terrein van participatie, jeugdzorg en de WMO is volop in ontwikkeling. U kunt er voor kiezen bij dergelijke stukken een “evalueerbaarheidsadvies” van de Griffie te willen ontvangen. In een aanloopperiode is de rekenkamercommissie zeker bereid de Griffie hierbij te adviseren indien dat op prijs wordt gesteld.

- Dring er op aan dat het nieuwe Collegeprogramma voor het zomerreces vast te stellen en de inhoudelijke en financiële vertalingen op te nemen in de meerjaren Programmabegroting 2015- 2019.

Met vriendelijke groet,

Drs. Ing. G.J. Braas,
Voorzitter van de Rekenkamercommissie

Bijlage 1. Format voor toetsing van evalueerbaarheid van beleid

	Criteria	Indicator
Wat willen bereiken?	Beleids-keuzes	Het probleem/ de ambitie is duidelijk geformuleerd
		Beoogde doelgroep is duidelijk omschreven
		Beleidskeuzes zijn gebaseerd op bewezen praktijk
		Alternatieven zijn afgewogen
	Hoofddoelen	Hoofddoelen zijn overzichtelijk in beeld gebracht
		Hoofddoelen houden verband met probleem/ ambitie
		Hoofddoelen zijn als maatschappelijke effecten geformuleerd
		Hoofddoelen zijn voorzien van valide en meetbare indicatoren
		Indicatoren zijn zo SMT mogelijk geformuleerd
Wat gaan we daar voor doen?	Operationele doelen	Operationele doelen zijn overzichtelijk in beeld gebracht
		Operationele doelen sluiten aan op hoofddoelen
		Operationele doelen zijn voorzien van valide en meetbare indicatoren.
		Indicatoren zijn SMT geformuleerd.
	Taken Prestaties	Taken en prestaties zijn beschreven
		Het is aannemelijk dat taken en prestaties voldoende zijn om operationele doelen te realiseren
		De capaciteit van de uitvoerende organisatie (s) is beschreven
		Het is aannemelijk dat de uitvoerende organisaties over de capaciteit beschikken om de operationele doelen te bereiken
Wat mag het kosten?	Budget	Meerjaren begroting is opgenomen
		Meerjaren begroting is uitgewerkt naar operationele doelen

		Het is aannemelijk dat budget voldoende is voor realisatie van operationele doelen
Verantwoording	Monitoring Rapportage	Uitvoering monitoring en evaluatie is beschreven
		Bij start vindt 0-meting plaats
		Externe factoren worden in beschouwing genomen
		Wijze van rapportage aan raad is beschreven
		Raad wordt jaarlijks systematisch geïnformeerd, halverwege en op het eind van de bestuursperiode over bereikte resultaten van Coalitieprogramma

Bijlage 2: Methode voor gestructureerde opzet en uitwerking van een Coalitieakkoord naar coalitie/collegeprogramma

Toetsing van de evalueerbaarheid van het Coalitie/collegeprogramma kan plaatsvinden aan de hand van het volgende normenkader:

- Beleidskeuzes zijn onderbouwd

Het probleem/ de ambitie is duidelijk geformuleerd. De beoogde doelgroep is duidelijk omschreven in kwalitatieve en kwantitatieve termen. (aard, omvang, man/vrouw/kinderen, locatie, etc.)
Beleidskeuzes zijn gebaseerd op bewezen praktijk. Alternatieven zijn overwogen.

- Doelen duidelijk in beeld

De hoofd- en operationele doelen zijn helder, op een overzichtelijke wijze in beeld gebracht. De samenhang tussen hoofddoelen en operationele doelen is duidelijk. (beleidstheorie).

- Specifieke en meetbare indicatoren

Hoofddoelen en operationele doelen zijn als te bereiken effecten in de maatschappij geformuleerd en zijn zo specifiek, meetbaar en tijdsgebonden (SMT) mogelijk geformuleerd .

- Beeld van taken, activiteiten en middelen

Het collegeprogramma geeft in relatie tot de operationele doelen een duidelijk beeld van wat zij wil presteren: Taken en de door de gemeente te leveren prestaties en de daarvoor beschikbare middelen zijn beschreven.

- Inzicht in realisatie van prestaties en effecten

De programmabegroting verschaft duidelijkheid over de wijze waarop monitoring en evaluatie van het voorgenomen beleid zal plaatsvinden. Aan het begin van de uitvoering van het collegeprogramma vindt een 0-meting plaats. Andere factoren dan programma-uitvoering die van belang zijn voor resultaatbereik worden in beschouwing genomen. Taken, prestaties en beschikbare middelen kunnen per Jaarbegroting worden bijgesteld en nader gespecificeerd (SMT) op basis van actuele inzichten.

- Evaluatie en rapportage aan de raad

Er vinden evaluaties van de uitvoering van coalitie/collegeprogramma plaats. De raad wordt jaarlijks systematisch geïnformeerd over de uitvoering van de beleidsvoornemens, gerealiseerde effecten eventuele bijstellingen van het coalitieprogramma. Er wordt een aparte midterm review gemaakt van uitvoering van Coalitieprogramma en een aparte verantwoording van bereikte resultaten op het einde van de bestuursperiode.